

Beslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande
arbete i grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 – vid
Linnéskolan i Malmö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Linnéskolan avseende verksamhetens kvalitet inom det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Med läsfrämjande arbete avses här undervisningsinslag och aktiviteter som syftar till att stimulera och vidga elevers läsintresse och utveckling av goda läsvanor.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Linnéskolan i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömer att lärarna *i flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Med detta som grund kan lärarna på ett genomtänkt och varierat sätt stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också erbjuda eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, även när det gäller individuell läsning.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i låg utsträckning* är strategiskt och uthålligt.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver också initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver huvudmannen och rektorn följa upp förutsättningarna för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.
- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **7 oktober 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:8002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Här bedöms i vilken utsträckning lärarna integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse. I detta ingår att:

- Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna rika möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.
- Lärarna framhåller läsningens värde genom att de visar intresse för vad eleverna läser samt ger läsningen utrymme och prioritet i undervisningen.
- Lärarna arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna riktar läsfrämjande insatser särskilt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa, eller som i övrigt begränsas av stereotypa mönster i sin läsning. Lärarna matchar läsmaterialet med elevernas intressen, erfarenheter och behov. Lärarna visar att de har höga förväntningar på samtliga elever genom att förmedla att alla elever kan utvecklas till goda läsare.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna tydliggör syftet med läsningen och sätter den i ett innehållsmässigt sammanhang. Lärarna väljer läsmaterial utifrån medvetna didaktiska val och ger eleverna genomtänkta uppgifter samt arbetar ämnesövergripande. Lärarna sätter dock endast delvis in läsningen i ett socialt sammanhang då elever ges begränsade möjligheter till social interaktion och samtal kring såväl individuellt som gemensamt lästa texter. För att ytterligare höja kvaliteten i arbetet med att sätta läsningen i ett sammanhang kan lärarna ge eleverna fler möjligheter till samtal och interaktion kring de lästa texterna.

Granskningen visar vidare att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att framhålla läsningens värde. Lärarnas undervisning reflekterar värdet av läsning bland annat genom läraren visar intresse för vad eleverna läser och uppmuntrar dem att berätta om sin läsning. Lärarna synliggör sin egen läsning och samtalar om vikten av läsning. Undervisningen reflekterar även läsningens värde genom att läsning ges utrymme och tidsmässig prioritet. Lärarna gör också ansträngningar för att skapa och använda fysiska miljöer som stimulerar till läsning.

Granskningen visar vidare att lärarna delvis arbetar aktivt med läsfrämjande insatser och i viss mån riktar dem mot elever med svagt läsintresse eller ringa vana vid att läsa. Lärarna har en viss medvetenhet om de generella skillnaderna i samhället vad gäller vanor och en viss kännedom om den egna elevgruppens

läsintresse, erfarenheter och behov. Lärarna tar dock inte på ett strukturerat sätt reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor. Däremot finns exempel på att lärarna gör generella anpassningar i läsundervisningen utifrån den kännedom om elevgruppen som de har. Lärarna erbjuder eleverna i viss mån vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, men vägledningen vid egenvalda texter är begränsad.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Lärarna tydliggör syftet med läsningen och sätter läsningen i ett innehållsmässigt sammanhang, men endast delvis i ett socialt sammanhang

Granskningen visar att lärarna sätter de texter eleverna läser i ett innehållsmässigt sammanhang och försäkrar sig om att syftet med läsningen framgår för eleverna. Lärarna berättar i intervjuer att de i undervisningen använder sig av ett läromedel som bygger på genrepdagagogik¹, som låter eleverna komma i kontakt med ett brett utbud av olika texttyper samt övningar i läsförståelse. Lärarna uppger att det i läsundervisningen ibland också sker en samverkan mellan lärare i olika ämnen, vilket skapar ytterligare sammanhang för eleverna. Exempelvis uppger lärarna att en argumenterande text som skrivs under svensklektionerna kan utgå ifrån ämnen som har behandlats i samhällsorienterande ämnen (SO) eller att eleverna har arbetat med faktatexter om länder i båda ämnena. En lärare beskriver också ämnesöverskridande arbeten mot naturorienterande ämnen (NO) och att hen låter eleverna arbeta med lättlästa nyheter. Enligt lärarna förekommer det även att elever får illustrera handlingen under tiden som lärarna högläser gemensamma texter. Eleverna uppger att det ofta är tydligt och meningsfullt för dem varför de ska läsa de texter som de läser i undervisningen. Som exempel berättar eleverna att vissa texter som de läser också fungerar som inspiration för att de själva ska skriva, till exempel noveller eller argumenterande texter. Eleverna beskriver även att läsningen är viktig ur ett brett språkligt perspektiv, som att utveckla sitt ordförråd och för att förbättra sin stavning.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna vissa möjligheter till social interaktion och samtal kring såväl individuellt som gemensamt lästa texter. Enligt lärarna samtalar eleverna regelbundet kring lästa texter. Lärarna ger olika exempel på samtal i mindre grupper eller utifrån den strukturerade samtalsmodellen EPA².

¹ Skolverket. Hämtad 2022-01-12. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/larare-inspirerar-och-stodjer-genom-sin-muntliga-kommunikation>.

² Skolverket. Hämtad 2022-01-12. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/interaktion--tala-samtala-och-fora-dialog>

En lärare berättar att hen dessutom kan utgå ifrån situationer ur lästa texter i samband med att hen genomför värderingsövningar. Eleverna uppger att de i samband med högläsningstillfällen ibland även deltar i stafettläsning. Av intervjuer med såväl lärare som elever framkommer vidare att eleverna, efter läsning av egenvalda böcker, skriver en bokrecension som sedan kan fungera som tips för andra elever i valet av böcker. I de lägre årskurserna skapar eleverna även bokryggar i papper med omdömen som de målar och sätter upp i klassrummet för andra elever att ta del av. Elevernas bild skiljer sig dock något från lärarnas avseende möjligheten att samtala om texterna. I en årskurs beskriver eleverna att det förvisso kan förekomma att de pratar om vad som har hänt i tidigare kapitel, men de ger uttryck för att det snarare handlar om att komma ikapp inför lästillfället än att de för samtal kring det lästa. Några elever uppger att de har diskuterat lästa texter i samband med de nationella proven och att de förutom detta pratade kort om en novell i helklass innan eleverna skulle skriva egna noveller, men eleverna förmedlar inte bilden av att det är vanligt förekommande med den typen av samtal.

Lärarna främjar elevernas läsintresse genom att framhålla läsningens värde

Granskningen visar att lärarnas undervisning reflekterar värdet av läsning genom att lärarna visar intresse för vad eleverna läser och uppmuntrar dem att berätta om sin läsning. Några elever beskriver att deras lärare går runt när de läser och ställer frågor om böckerna, samt lämnar rekommendationer på andra böcker utifrån denna information. Vissa elever berättar också att lärarna delar ut läsbingo inför lov. Enligt lärarna synliggör de vikten av läsning för eleverna genom att själva läsa under lässtunderna och att visa på ett engagemang i samband med läsning. Det framgår vidare av intervjun att lärarna anser att läsningen är viktig ur både ett ämnesöverskridande och språkutvecklande perspektiv. Exempelvis beskriver en lärare att hen försöker förmedla till eleverna varför det är viktigt med läsning och vad som kan vara en risk med att inte behärska språket.

Granskningen visar vidare att läsningen ges utrymme och tidsmässig prioritet i undervisningen. Av intervjuerna med både lärare och elever framkommer att tillfällen för läsning ges flera gånger i veckan. Såväl lärarna som eleverna beskriver att det finns en halvtimmes avsatt tid i veckan för läsning av egenvalda böcker och att de därutöver ges möjlighet att läsa när de är klara med andra uppgifter eller vid mer spontana tillfällen. Dessutom förekommer högläsning ur en klassgemensam bok. Vidare framgår att lärarna gör ansträngningar för att skapa eller använda fysiska miljöer knutna till undervisningen i svenska som stimulerar till läsning. Även om det kan skilja sig åt mellan klassrum finns ändå flera inslag som syftar till att främja elevernas läsintresse. Exempelvis har en lärare i ett klassrum upprättat ett "minibibliotek" bestående av en mindre uppsättning böcker, såväl skönlitteratur som sakprosa. Andra lärare och elever beskriver att det i vissa klassrum finns en soffa eller kuddar och filtar. En annan lärare uppger att det förekommer att hen

dämpar belysningen och tänder ljus under läspassen för att göra stämningen mer mysig. Lärarna berättar att det förvisso finns en medvetenhet bakom att låta väggarna vara fria från störande stimuli, men att de i samband med en årlig lästävling sätter upp elevernas egengjorda bokryggar av de färdiglästa böckerna för att eleverna ska få synliggöra sin läsning.

Lärarna arbetar i viss mån med läsfrämjande insatser riktade mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa

Granskningen visar att lärarna har en viss medvetenhet om de generella skillnader i läsintresse, läsvanor och läsförmåga som finns kopplat till kön och socioekonomisk bakgrund. Lärarna beskriver att de har viss kännedom om den egna elevgruppens läsintresse och behov genom elevernas bokval och genom spontana samtal med eleverna om deras läsning. Av intervjuerna framkommer förvisso att lärarna inte på något strukturerat sätt tar reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor, men både lärare och elever ger exempel på att frågor om detta ställs vid olika tillfällen, så som i samband med vårens lästävling och vid utvecklingssamtal. Några elever i en årskurs uppger även att deras lärare ibland håller enskilda samtal med eleverna om deras läsning. Även om lärarna beskriver att läsintresset skiftar mellan och inom klasserna har de uppmärksammat ett sjunkande läsintresse över tid på skolan, som speglar situationen i samhället, med start redan i årskurs 5 och 6. Ett par lärare upplever att det är tydligt att pojkarna inte läser i samma utsträckning som flickorna om de inte måste. Samtidigt menar andra lärare att det ändå finns ett stort intresse för serier eller manga hos pojkar även i högre åldrar. En lärare beskriver att intresset hos pojkarna över tid snarare övergår från att läsa till att lyssna på berättelser. Av intervjuer med både flickor och pojkar framgår också att de lyssnar en del på ljudböcker och radioföljetonger på fritiden.

Även om lärarna inte tar reda på elevers läsintresse och läsvanor på ett strukturerat sätt framkommer exempel på att lärarna anpassar läsundervisningen utifrån den kännedom om elevgruppen som de har. Lärarna uppger att de för att stimulera just pojkars intresse utgår från texter med pojkar i huvudrollerna när de väljer litteratur för gemensam läsning. Av granskningen framgår också att lärarna mer på ett generellt plan skapar en variation av både läsformer och bearbetningsmetoder för att stimulera elever med såväl högt som lågt läsintresse. För att motverka generella mönster i läsintresse har skolan bland annat infört avsatt tid i schemat för läsning i mellanstadiet. En annan insats är att lärarna arrangerar en lästävling varje vårtermin i mellanstadiet som pågår mellan sport- och påsklovet. Dessutom anordnar skolan författarbesök. Vidare uppger ett par lärare att de använder sig av radioföljetonger och podcasts i sin undervisning för att stimulera ett bredare intresse, men menar samtidigt att det inte bara har ett läsfrämjande syfte. Vidare berättar en lärare att hen skapade en utmaning till eleverna som gick ut på att samla så många svåra ord som möjligt, vilka sedan skulle förklaras för klasskamraterna. En annan lärare beskriver en bred repertoar av

arbetsmetoder kopplade till läsning av sakprosa, så som att använda sig av andra texter än faktaböcker, att låta eleverna läsa lättlästa nyheter och att låta eleverna arbeta med texter utifrån olika samtalsformer.

Granskningen visar att lärarna till viss del erbjuder vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov. De böcker och texter som respektive klass läser gemensamt har lärarna valt. Lärarna berättar att de har tillgång till flera olika klassuppsättningar av skönlitteratur. Enligt lärarna utgår de i valet av gemensamma texter ifrån ämnen som eleverna kommer i kontakt med på fritiden eller som har en lokal anknytning, för att skapa igenkänning. I valet av enskild läsebok uppger eleverna att de får välja texter fritt vad gäller form, men att det finns vissa riktlinjer från lärarna gällande vilken åldersgrupp olika böcker riktar sig mot. Eleverna beskriver att de kan välja faktatexter att läsa, men uppger att en bok som exempelvis *Sagan om ringen* är mer lämpad för eleverna i högstadiet. Även om vissa elever beskriver att läraren hjälper dem i valet av "bänkbok" med hänsyn till respektive elevs läsförmåga, eller ger rekommendationer utifrån elevernas intresse, framgår det av intervjuerna att denna vägledning sker sporadiskt. Lärarna beskriver visserligen att de kan ge tips vid de tillfällen när de följer med eleverna till skolbiblioteket, men uppger att vägledningen blir mer bristfällig när eleverna själva besöker skolbiblioteket. Enligt en lärare kan detta medföra att eleverna återvänder till klassrummet med böcker som egentligen inte passar dem. Det utbud av läsmaterial som eleverna erbjuds för individuell läsning är även begränsat, vilket avhandlas ytterligare under bedömningsområde 2.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Detta som grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också erbjuda eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, även när det gäller individuell läsning.

Av Skolinspektionens granskning framgår att lärarna har viss kännedom om den egna elevgruppens läsintresse och behov bland annat utifrån vad de ser i undervisningen. Lärarna anpassar också läsundervisningen på ett generellt plan till elever med ett svagt läsintresse. Lärarna tar dock inte på ett strukturerat sätt reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor. Därmed har lärarna ett begränsat underlag för att kunna identifiera de eventuella mönster och skillnader som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön, vilka kan begränsa eleverna i deras läsning. Av granskningen framkommer även att lärarna

endast ger en begränsad och sporadisk vägledning när det rör sig om elevernas egenvalda texter. Vidare är det utbud av läsmaterial som eleverna erbjuds för individuell läsning begränsat.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.³ Enligt läroplan för grundskolan ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.⁴

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.⁵ Det finns orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.⁶ Att det finns stora och systematiska skillnader mellan flickor och pojkar och olika socioekonomiska grupper, vad gäller läsintresse och läsförmåga, visar att skolan inte på ett tillräckligt sätt förmår kompensera elever med mindre gynnsamma förutsättningar.⁷ Resultat från tidigare kvalitetsgranskning visar att både lärare och rektorer i många fall behöver bli bättre på att följa upp elevers intresse för läsning. Skolor reflekterar generellt inte över behovet av att mer systematiskt följa upp hur varje elevs intresse utvecklas. Därmed saknas också ett viktigt underlag för utveckling av läsundervisningen på individnivå, men också mer övergripande för respektive klass och skola.⁸

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna på ett mer strukturerat sätt tar reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att identifiera eventuella mönster och skillnader som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Med detta som grund kan lärarna på ett medvetet sätt anpassa läsundervisningen till de enskilda eleverna och vid behov stärka upp med undervisningsinslag som syftar till att motverka mönster som begränsar eleverna i deras läsning.

³ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁴ Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

⁵ Skolverket (2019), s. 45–46; Skolverket (2017), s. 39–40; Statens Medieråd (2019), s. 7; SOU 2018:57, s. 232, 248.

⁶ SOU 2018:57, s. 26.

⁷ SKL (2019). *Se, förstå och förändra – att motverka könsskillnader i skolresultat*, s. 57; Brozo (2019). Att lyfta oengagerade och lågpresterande pojkars läsning i Skolverkets modul *Perspektiv på litteraturundervisning, Del. 2 Att välja texter*, s. 2ff.

⁸ Skolinspektionen (2016). *Läs- och skrivundervisningen inom ämnena svenska/svenska som andraspråk i årskurserna 4–6*, s. 5, 13.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Här bedöms i vilken utsträckning skolans övergripande läsfrämjande arbete är strategiskt och uthålligt. I detta ingår att:

- Skolan bedriver ett strategiskt läsfrämjande arbete genom att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och som uppmuntrar lärare att sprida läsfrämjande strategier till varandra. I det strategiska läsfrämjande arbetet ingår också att skolbiblioteket utgör en viktig resurs samt att skolan skapar fysiska och sociala miljöer som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.
- Skolan uppmärksammar mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Rektorn med personal genomför insatser för att möta identifierade mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal när det gäller läsning.
- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Med utgångspunkt i uppföljning och analys av såväl resultat som skolans arbetsprocesser initierar rektorn vid behov utvecklingsinsatser avseende det läsfrämjande arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete i *låg utsträckning* är strategiskt och uthålligt.

Skolan bedriver i låg grad ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor. Rektorn verkar visserligen för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan, men inte specifikt avseende det läsfrämjande arbetet. Granskningen visar vidare att skolan endast i liten mån använder skolbiblioteket som en viktig resurs i det läsfrämjande arbetet. På skolan finns endast vissa inslag av fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

Granskningen visar vidare att skolan i viss mån uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper. Rektorn med personal har i viss mån en förståelse för de generella skillnader i samhället som finns mellan olika elevgrupper både vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga kopplat till socioekonomisk

och utländsk bakgrund samt kön. Mot bakgrund av denna förståelse genomför rektorn och personal också vissa generella insatser för att främja elevernas läsintresse och läsvanor på skolan. Det framkommer emellertid att skolan inte genomför några specifika uppföljningar och analyser gällande elevernas läsvanor och läsintresse för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster på skolan.

Av granskningen framkommer att skolan i låg grad bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar inte en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. För att höja kvaliteten i skolans läsfrämjande arbete behöver rektorn följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i det läsfrämjande arbetet, detta för att vid behov kunna initiera nödvändiga utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen har identifierat flera utvecklingsområden inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierat utvecklingsområde* nedan.

Motivering

Skolan bedriver i låg grad ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor

Granskningen visar att rektorn delvis verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och av kunskapsspridning, men inte specifikt avseende det läsfrämjande arbetet. Enligt lärarna har skolledningen inte uttryckt några särskilda förväntningar på dem att arbeta läsfrämjande i undervisningen bortsett från den schemalagda lästiden och lästävlingen i mellanstadiet. Personalen uppger att de inte heller har fört några diskussioner på ett övergripande plan om hur det läsfrämjande arbetet ska bedrivas på skolan för att eleverna ska bibehålla sitt läsintresse över tid. Vidare beskriver lärarna att det saknas en övergripande samverkan kring hur skolan kan utveckla de läsfrämjande inslagen. Av intervjuerna med lärarna och rektorn framkommer visserligen att skolan arbetar mycket med samplanering och sambedömning, och att det också finns gemensamma pedagogiska forum för att diskutera detta, men personalen uppger att detta inte specifikt rör läsfrämjande insatser. Lärarna uppger förvisso att de är bra på att samarbeta inom ämnena, men menar att det går att utveckla mellan ämnen. Inte heller mellan stadier sker någon direkt samverkan med avsikt att främja läsning, även om en lärare berättar att spontana samarbeten kring olika temaprojekt kan uppstå på egna initiativ.

Granskningen visar vidare att skolan endast i liten mån använder skolbiblioteket som en resurs i det läsfrämjande arbetet, framförallt på grund av ett begränsat utbud. Skolan har ett eget bibliotek där en biblioteksassistent arbetar. Enligt de intervjuade är lokalen relativt liten och utbudet också begränsat. Det framkommer

att det exempelvis finns serier och mangaböcker, läsmaterial på engelska och arabiska, samt en särskild avdelning för faktatexter. Elever beskriver att många böcker på skolbiblioteket är slitna och att utbudet sällan förnyas. Eleverna uttrycker dessutom att det kan vara svårt att hitta där och föreslår att texterna skulle kunna delas upp bättre i genrer och att biblioteket borde skylta mer med böcker för att göra det mer överskådligt och inbjudande. Även från lärare kommer önskemål om ett bredare utbud av böcker och texter. Rektorn berättar förvisso att eleverna har möjlighet att påverka utbudet genom att lämna in förslag på läsmaterial, men enligt eleverna är dessa tillfällen sporadiska. Av intervjuer med eleverna i mellanstadiet framgår att de sällan besöker biblioteket, trots att lokalen ligger i samma byggnad. Inte heller lärarna i högstadiet säger sig nyttja skolbiblioteket utan de har i stället valt att köpa in sin egen litteratur för användning i undervisningen. Rektorn beskriver att det finns ett utvecklingsbehov för skolbiblioteket. Exempelvis vill rektorn stärka samarbetet mellan bibliotekspersonalen och lärarna för att utveckla det läsfrämjande arbetet. I intervjuerna uttrycker såväl lärare som elever en önskan om att skolbiblioteket ska möta eleverna i större utsträckning, till exempel genom att bibliotekspersonalen håller i bokprat.

Vidare visar granskningen att det finns vissa inslag av fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse. Av intervjuer framkommer att det finns enstaka soffor och liknande platser där eleverna kan sitta och läsa böcker, så som i skolans bibliotek, i studiehallen samt i vissa klassrum. Likaså finns ett mindre utbud av böcker synligt i vissa klassrum. Lärarna ger också individuella lösningar på hur de kan skapa en stimulerande läsmiljö i klassrummet med hjälp av filtar och kuddar eller genom att dämpa belysningen. Enligt uppgifter från personalen är skolan liten vilket i viss mån begränsar möjligheterna att påverka den fysiska miljön. Lärarna beskriver att väggarna är fria från affischer och dylikt med avsikt att minska på mängden störande stimuli runt eleverna. Enligt eleverna får de sällan frågor om hur skolmiljön skulle kunna utformas för att stimulera till läsning. Vissa elever uppger att frågor om studiemiljön kan ställas i samband med utvecklingssamtal, men eleverna beskriver att det sällan leder till någon förändring.

Skolan uppmärksammar och möter i viss mån skillnader mellan olika elevgrupper

Granskningen visar att rektorn med personal i viss mån har en förståelse för de generella skillnader i samhället som finns mellan olika elevgrupper både vad gäller läsintresse, läsvanor och läsförmåga kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Enligt rektorn är skolan en så kallad "lågindexskola" med elever från socioekonomiskt gynnsamma förhållanden. Rektorn menar även att andelen utlandsfödda elever är låg. Bland eleverna finns även en viss övervikt av pojkar och de kan enligt rektorn utgöra upp till två tredjedelar av elevgruppen i somliga klasser. I intervju med rektorn och lärarna framkommer emellertid att skolan inte genomför några specifika uppföljningar och analyser gällande elevernas

läsvanor och läsintresse för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster på skolan. Som tidigare har nämnts får lärarna i mellanstadiet delvis en bild av elevernas läsintresse och läsvanor i samband med lästävlingen, utvecklingssamtal och i det dagliga mötet med eleverna. Svensklärarna i högstadiet uppger att de även kan få en uppfattning om elevernas läsvanor utifrån brev som eleverna skriver i årskurs 7. Lärarna menar att de genom dessa brev har fått ett intryck av att eleverna på skolan sällan läser på fritiden och lärarna menar att det ökar betydelsen för skolans uppdrag att främja läsning. Personalen på skolan har också uppmärksammat ett vikande läsintresse överlag hos eleverna i takt med att de blir äldre, vilket märks främst för pojkarna. Samtidigt tror skolledningen att det ändå kan finnas fler läsande elever hos dem jämfört med andra skolor. Avseende läsförmåga screenas eleverna i årskurs 4 och 7. Vid den senaste screeningen uppmärksammade lärarna att läsförståelsen var oroväckande låg hos eleverna som kom till högstadiet och lärarna betraktar det därför som ett utvecklingsområde.

Granskningen visar vidare att rektorn med personal genomför vissa generella insatser på skolan för att främja elevernas läsintresse och läsvanor, men inga insatser riktas mot specifika målgrupper kopplade till socioekonomisk bakgrund eller kön. Av intervjuerna framgår att den avsatta lektionstiden för läsning är en initierad insats i mellanstadiet för att stimulera läsning på bred front och så även den tidigare nämnda lästävlingen. Ytterligare ett exempel är skolans arbete med "Skapande skola" med olika inriktningar utifrån ett löpande schema beroende på årskurs. Enligt rektorn och lärarna har denna satsning ett läsfrämjande fokus i form av serieskapande i mellanstadiet och med inriktning på berättande texter i årskurs 7. Vidare beskriver biträdande rektorn för mellanstadiet att de har lyft till diskussion hur de kan utveckla arbetet med e-böcker och menar att digitala metoder skulle kunna främja pojkarnas läsintresse.

Av intervjun med skolledningen är det tydligt att förväntningarna på alla elever och all skolpersonal är höga på ett generellt plan. Rektorn beskriver att skolan är attraktiv och att söktrycket är högt, samt att de har en engagerad personal som ställer krav på eleverna. Lärarna är förvisso medvetna om att deras bemötande påverkar elevernas intresse för läsning och betonar att det är viktigt att visa ett engagemang under dessa tillfällen, men uppger samtidigt att de sällan diskuterar detta sinsemellan i kollegiet.

Skolan bedriver i låg grad ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att rektorn i liten utsträckning bedriver ett samlat utvecklingsarbete avseende insatser för att främja läsning i utbildningen. Skolledningen och lärarna beskriver i intervjuer att rektorn har skapat förutsättningar för personalen att arbeta läsfrämjande, till exempel genom att avsätta tid i schemat för detta, men de uppger samtidigt att skolan inte bedriver något samlat utvecklingsarbete avseende att främja elevers läsintresse och

läsvanor. Enligt lärarna har skolledningen inte heller uttryckt några förväntningar på dem att arbeta med att främja elevers läsintresse, utan eventuella insatser för att utveckla det läsfrämjande arbetet sker främst på initiativ av driven personal. Exempelvis samtalas svensklärarna sinsemellan inom de olika stadierna om vad de kan göra för att vända trenden, men lärarna säger att de skulle behöva lyfta upp frågorna mer på ett övergripande plan. Flera lärare uttrycker i intervjuerna också ett behov av en tydlig strategi och struktur runt arbeten som detta, för att undvika tillfälliga initiativ som försvinner med tiden eller till följd av att personal slutar.

Av intervjuer med skolledning och personal framkommer enstaka exempel på att skolledningen genomför uppföljning eller analys som grund för utvecklingsinsatser avseende skolans läsfrämjande arbete. Bland annat uppger rektorn att ledningen årligen följer upp och utvärderar vilken effekt som den avsatta tiden för läsning har för att främja läsning. Av intervjun med skolledningen framkommer också att de har en viss insyn i lärarnas kompetens när det gäller ett läsfrämjande arbete. Rektorn uppger förvisso att läsfrämjande aktiviteter inte har varit ett utvecklingsområde hittills, men beskriver att skolledningen vill att skolbiblioteket nyttjas mer i det läsfrämjande arbetet. Rektorn berättar även att det ämnesövergripande arbetet med att främja läsning behöver utvecklas i högstadiet. I implementeringen av digitala verktyg, som är ett av utvecklingsmålen på skolan, finns också delar som tangerar elevers läsning. Som ett exempel beskriver ledningen att de har börjat föra diskussioner med lärarna i mellanstadiet om att arbeta mer med e-böcker i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande.

- Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver också initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver huvudmannen och rektorn följa upp förutsättningarna för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.

Granskningen visar att rektorn har skapat förutsättningar för en generell samverkan mellan lärare. Dock är samverkan mellan lärare i olika ämnen samt samverkan över stadiegränser begränsad avseende det läsfrämjande arbetet. Granskningen visar också att skolbiblioteket i liten mån utgör en viktig resurs i det läsfrämjande arbetet. Av samtliga intervjuer framkommer att lärarna använder skolans bibliotek i liten utsträckning i undervisningen, främst eftersom

läsmaterialet är begränsat. I skolan finns endast vissa fysiska och sociala miljöer som stimulerar elevernas intresse för läsning. Rektorn med personal har heller inte aktivt efterfrågat elevernas tankar om hur skolmiljön skulle kunna utformas för att stimulera till läsning.

Av läroplanen för grundskolan framgår att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.⁹ Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.¹⁰ Vidare framhåller Skolverket att både skolans fysiska och sociala miljö är viktiga för att stimulera elevernas läsintresse. Att det finns stimulerande läsmiljöer på en skola signalerar att läsning är viktigt. Till den stimulerande läsmiljön hör inte endast möblering och inredning utan också ett brett, varierat och synligt utbud av texter. Skolgården kan också göras till en del av den stimulerande läsmiljön genom att rastaktiviteter som högläsning eller tyst läsning arrangeras.¹¹ Vidare ska huvudmannen enligt skollagen se till att eleverna i grundskolan har tillgång till ett skolbibliotek.¹² Därutöver har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.¹³

I syfte att väcka, bibehålla samt att ytterligare stimulera elevernas läsintresse rekommenderar Skolinspektionen rektorn att utveckla skolans läsfrämjande arbete så att det blir mer metodiskt och långsiktigt. För att höja kvaliteten behöver rektorn uppmuntra och skapa förutsättningar för samverkan och kunskapsspridning gällande läsfrämjande arbete inom organisationen, såväl inom ämnen som över ämnes- och stadiegränser. Vidare behöver rektorn leda ett arbete för att skapa tillgängliga fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse. Rektorn med personal behöver göra eleverna delaktiga i utformningen av dessa miljöer. I Skolverkets kompetensutvecklingsutbildning *Stimulera läsintresse* ges konkreta exempel på hur läsmiljön i skolan kan synliggöras och förstärkas.¹⁴ Vidare behöver huvudmannen följa upp förutsättningarna för att

⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

¹⁰ Ibid. 2.8. Rektorns ansvar.

¹¹ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintresse utifrån ett jämställdhetsperspektiv, Del 4. Konkreta sätt att stimulera läsintresse.

¹² 2 kap 36 § skollagen

¹³ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

¹⁴ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintresse, Del 3. Läsmiljö – att skapa rum för läsande. Idéer för utveckling av läsmiljön.

skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver också planera och organisera verksamheten så att lärarnas möjligheter att nyttja skolbiblioteket i undervisningen är reella.

- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Granskningen visar att skolan inte genomför några kontinuerliga uppföljningar eller analyser av elevernas läsintresse eller läsvanor för att skapa sig en övergripande bild av eventuella skillnader och mönster som kan finnas kopplade till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön på den egna skolan. Även om rektorn inte leder något samlat arbete för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader avseende elevernas läsintresse och läsvanor så har vissa lärare ändå viss kännedom om detta. Lärarna arbetar generellt med att uppmuntra och motivera eleverna att läsa, men skolan har begränsad kunskap om vilka elever som särskilt behöver få ta del av läsfrämjande insatser.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁵ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utvecklingen av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.¹⁶ Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁷ Enligt läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.¹⁸

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.¹⁹ Elevernas lust att läsa tycks också avta med stigande ålder, detta samtidigt som

¹⁵ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

¹⁶ 4 kap. 4 § skollagen (2010:800).

¹⁷ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹⁸ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹⁹ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46. Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförmågan hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

grundskolans högre årskurser bjuder på allt mer avancerade och krävande texter.²⁰ Vidare finns det orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.²¹ Elever med utländsk bakgrund ofta sämre förutsättningar än elever med svensk bakgrund. Deras föräldrar har oftare lägre utbildning och lägre inkomst. Boendesituationen kan också se annorlunda ut jämfört med elever med svensk bakgrund.²² Med ett minskande intresse för läsning och ökande skillnader mellan elever, ökar betydelsen av skolornas läsfrämjande arbete och vikten av att skolan hittar sätt att stimulera och vidga samtliga elevers läsintresse och läsning.²³

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar arbetet med att följa upp och analysera mönster och skillnader i elevernas läsintresse och läsvanor. I arbetet med att följa upp elevernas läsintresse och läsvanor kan läsvaneundersökningar²⁴ genomföras i olika årskurser och elevgrupper. Rektorn kan utifrån en sådan uppföljning och en analys av detta skapa en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att möta eventuella mönster och skillnader som identifierats på den egna skolan. I förekommande fall behöver rektorn även se till att särskilda ansträngningar görs för att även elevgrupper med mindre gynnsamma förutsättningar ska få möjlighet att utveckla vilja och intresse för läsning.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Stina Johansson, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Roger Persson. I handläggningen av ärendet har även utredarna Mattias Ryd och Caroline Engskär deltagit.

²⁰ Statens Medieråd (2019), s. 7

²¹ SOU 2018:57, s. 26.

²² Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskola*. Rapport 467, 2018.

²³ SOU 2018:57, s. 89.

²⁴ Se exempelvis <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/stimulera-lasintresse-utifran-ett-jamstalldhetsperspektiv/del-1-lasintresse-och-lasvanor> (hämtad 2022-03-03).

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Linnéskolan under höstterminen 2021. Granskningen har genomförts på distans via digitala intervjuer. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Roger Persson och Mattias Ryd.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i svenska i årskurserna 4–6.
- En gruppintervju och en enskild intervju med lärare som undervisar i textrika ämnen.
- En intervju med skolans rektor och biträdande rektorer.
- Dokumentstudier; dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt Skolverkets officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Linnéskolan är en grundskola med årskurserna 4–9, med Malmö kommun som huvudman. Skolan leds av en rektor. Skolan har även två biträdande rektorer, som ansvarar för årskurserna 4–6 respektive 7–9. Dessa har personalansvar för lärarna, samt kontinuerlig uppföljning av hur undervisningen bedrivs i stort. Rektorn har inte delegerat något särskilt ansvar för läsfrämjande arbete till någon av skolans personal.

I skolan finns totalt 487 elever inskrivna, varav 167 elever i årskurserna 4–6 och 320 elever i årskurserna 7–9. I årskurserna 4–6 arbetar fyra lärare som undervisar i svenska, vilka är legitimerade och behöriga för den undervisning som de bedriver.

På skolan finns ett skolbibliotek där en personal arbetar.

Bilaga 2: Författningsstöd

Av skollagen framgår att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.²⁵

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.²⁶ Av kursplanen i svenska framgår att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.²⁷ Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling.²⁸

Skolan ska vara en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.²⁹ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.³⁰ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.³¹

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas

²⁵ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

²⁶ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. Skolans uppdrag.

²⁷ Ibid. 5.18. Svenska. Syfte.

²⁸ Ibid. 2.2 Kunskaper.

²⁹ Ibid. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande.

³⁰ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

³¹ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

utveckling och lärande. Läraren ska i samverkan med [...] lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.³²

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.³³ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.³⁴ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (systematiskt kvalitetsarbete) genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.³⁵

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare har rektorn ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.³⁶

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, bland annat jämställdhet.³⁷ Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.³⁸

³² Ibid. 2.5 Övergång och samverkan.

³³ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

³⁴ Ibid. 2 kap. 10 §.

³⁵ Ibid. 4 kap. 4–5 §§.

³⁶ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

³⁷ 1 kap. 5 § skollagen (2010:800).

³⁸ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1:

Lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett strukturerat sätt ta reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att synliggöra eventuella mönster och skillnader i de egna elevgrupperna. Detta som grund för att på ett genomtänkt och varierat sätt kunna stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna behöver också erbjuda eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen, erfarenheter och behov, även när det gäller individuell läsning.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2:

Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn behöver också initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning. Vidare behöver huvudmannen och rektorn följa upp förutsättningarna för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en viktig resurs och användas i det läsfrämjande arbetet.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 3: Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni har återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?
